

Wellbeing ve škole: rozdílné perspektivy učitelů a žáků

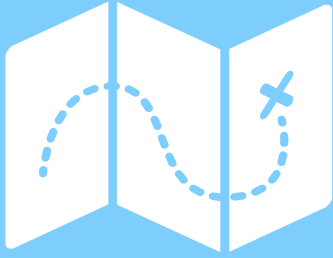
Klára Šed'ová, Martin Majcík

Ústav pedagogických věd, FF MU

Národní institut SYRI

Obsah příspěvku

- Jak pojmu wellbeing rozumí pedagogové
- Vztah mezi wellbeingem a školní úspěšností
- Co sami mladí lidé podle svých slov potřebují, aby se ve škole cítili dobře – hlas a vliv

Jaká data využíváme

Výzkum mládeže SYRI

Panel 150

Výzkum znevýhodněných škol

Výzkum adaptace ukrajinských žáků

Wellbeing je pro učitele důležitá hodnota

- *Studenti by si z mé výuky asi nic moc neodnesli, pokud by v hodinách nepanoval klid, laskavost a atmosféra důvěry. Tohle je úžasná stránka učitelství. Pracovat s kolektivem studentů dlouhodobě, tvořit příjemné klima v hodinách, dávat jim prostor k vyjádření, podporovat spolupráci.*

Podle učitelů je wellbeing důležitější než výkon

- *No a co se týká znalostí, tak se asi budete smát, ale já je nepovažuji za až tak důležité. Protože tam vnímám to, že pokud se dítě učí učit, a myslím si, že učit se může, tak na různých věcech. Tak tady prostě vnímám to, že tady opravdu není až tak důležité, jestli se naučí, já nevím, prvoky nebo jestli z fyziky bude vědět, co je to vlnění a kmitání. Já tohle nepovažuji za důležité.*
- *Naším cílem je, aby se tady cítili dobře. ... Vypadají šťastně, tak asi to funguje.*

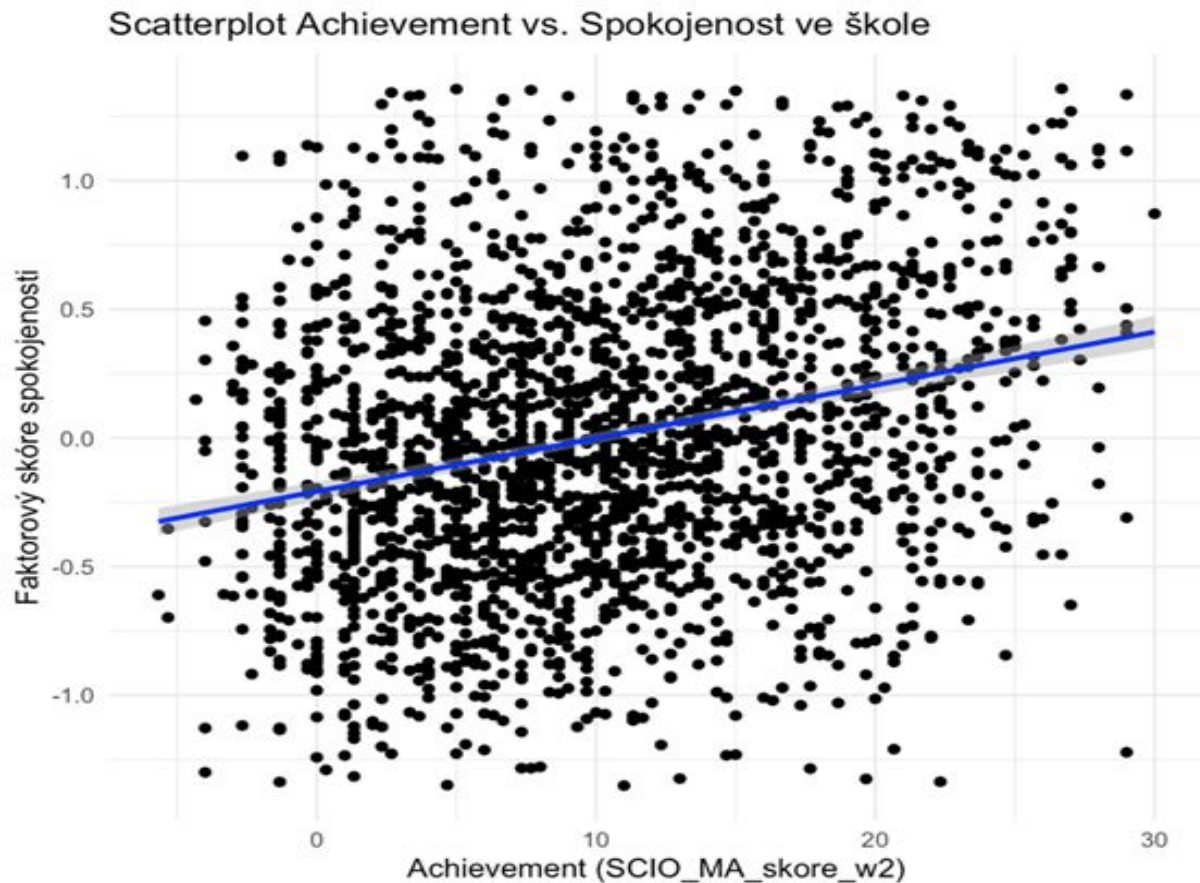
Učitelé vnímají rezistenci vůči požadavkům na „tvrdou práci“

- *Děcka dnes mají představu, že když se nebudu učit, tak stejně dosáhnu úspěchu. Říkají, my nepotřebujeme pana učitele, aby nám vykládal o fyzice, já chci být youtuber. Což si myslím, že trochu jako kdyby nekoresponduje s tím, co my si představujeme jako učitelé. My pořád máme takovou tu představu, že když se naučíš hrát na housle, tak bonus je už ten krásný pocit, že se hraješ třeba v orchestru a odmění tě za tu dřinu, kterou jsi absolvoval. Tohle to ty děcka, jako kdyby nechtějí... Jo, tak oni chtějí instantní úspěch.*

Je wellbeing předpokladem kvalitního učení?

- Teoreticky ano, ale:
 - Synergie mezi wellbeingem a výkonem není samozřejmá.
 - V realitě dochází k upozadění akademických cílů.
 - Pro učitele je příklon k wellbeingové perspektivě úlevný.

Co říkají o
vztahu mezi
wellbeingem a
výkonem data?

Souvislost mezi wellbeingem a úspěšností

- Existuje a je pozitivní.
- Opačný směr, než předpokládáme?
- Vyšší výkon vede následně k vyššímu well-beingu (spokojenost ve škole a sounáležitost se školou)

Otevřené otázky

Jak podporovat well-being, aniž by docházelo k oslabování akademických cílů?

Je předpoklad učitelů, že žáci chtějí snadnou a zábavnou školu, aby se cítili dobře, správný?

Co mladí lidé říkají o škole?

- Škola a vzdělávání jsou převážně vnímány jako důležité
- *Pokaždé, když se naučím něco nového, posune mě to dál. A na škole mi obzvlášť přijde skvělé to, že tam potkávám lidi, spolužáky, poznávám nové lidi a spoustu dalších věcí.*
- *Já jsem nedával pozor, protože mě tam neučili nic, co by bylo zajímavé nebo užitečné. ... a ještě to vyučovali lidi, kteří vypadali, že je to absolutně nebaví.*

Co žáci nechtějí od školy?

- *Bohužel jsme se nakonec věnovali jen 20 % věcem, které mě bavily, protože zbývajících 80 % jsem musela věnovat nepodstatným předmětům, abych mohl postoupit do dalšího ročníku a vůbec odmaturovat.*
- *Naše školství obecně není moc postavený na tom jako vyjadřovat nějaký svoje postoje nebo názory. Jo, že je to spíš o tom jako odpovědět na to, na co se tě ptají.*

Co žáci chtějí od školy: Smysluplnost

- *Já si myslím, že škola připravuje na život konkrétně v tom oboru a ne celkově. ... I když my máme třeba ekonomiku nebo občanskou nauku, tak je to jedna hodina týdně a přijde mi, že to je hrozně málo, že mě prostě v jedné hodině nenaučí, jak se mám chovat potom nebo když si nevyberu, že chci na výšku, tak jak to funguje, jak si mám najít tu práci a jak se mám chovat, abych byla finančně zabezpečená a tak. Přijde mi, že dělají hodně, ale nedělají furt dost na to, abych byla připravená na ten život po té střední.*
- Bariéry: vzdělávací obsah, návaznost na problémy reálného světa

Co žáci chtějí od školy: Hlas

- *Máme strašně štěstí na ty lidi jako na učitele. Cítím z nich, že je zajímavá náš názor. Dost často se nás na něj ptají a že cítím, že i oni se chtějí dozvědět něco od nás. Samozřejmě jsou tam výjimky, ale většinou to není vůbec tak, že by tam někdo došel s tím já mám tady pravdu a jenom to je ta jediná pravda a jiná neexistuje, ale fakt chtějí diskutovat a dost často nás k tomu i podněcují, k té diskuzi a obecně je tam strašně přátelské prostředí a takové bezpečné prostředí, což je fakt super a mám to tam strašně ráda.*
- Bariéry: strach z chyby, autorita učitele, čas

Co žáci chtějí od školy: Vliv

- *My jsme dokázali v naší škole prosadit odpočinkovou místnost, která by měla podporovat wellbeing na školách. Je to vlastně jen na jednoduchém principu, že když mají studenti volno třeba tu jednu hodinu mezi odpoledním dopoledním vyučováním a takže tam můžou, mohou strávit čas. Zároveň vlastně parlament k tomu měl nějaké připomínky, že by bylo fajn, kdyby tam byla třeba mikrovlnka a že by to ocenili jako studenti, takže všechny ty požadavky se snažíme potom zapracovávat.*
- Bariéry: nedostatek podpůrných struktur a udržování moci, absence obsahu zaměřeného na podporu občanských kompetencí

Závěr

- Učitelé chápou wellbeing jako silnou cílovou hodnotu.
- Jejich představy o tom, co je k tomu potřeba, se zčásti míjejí s představami žáků.
- To je patrně dáno tím, že „základní čáry“ již bylo dosaženo.
- Žáci chtějí smysluplnost, hlas a vliv.
- Tvrdá data: školní úspěšnost posiluje well-being, nikoli naopak.
- Diskusi o well-beingu je třeba sytit jemnými, kontextualizovanými daty.

Děkujeme za pozornost

ksedova@phil.muni.cz
majcik@phil.muni.cz